

منابع :

3- Brunner , Lillian Shoitis and Suddarth ,
Doris Smith . Medical Surgical Nursing .
Philadelphia : Lippincott Company. 1996.

4- Holmes , Sue . " Making Sense of radio
therapy delivery and Safety. " Nursing times.
July 3.1996. Vol. 92. No. 27. PP: 42-43.

۱- جمالیان ، رضا . اطلاعاتی درباره رادیو تراپی
یا پرتودرمانی . ناشر: سازمان مبارزه با سرطان ، چاپخانه
فادوس ایران . ۱۳۶۷ .

۲- مقبل فر، زیبا. علل روش های پیشگیری و درمان
سرطان . ناشر: سازمان مبارزه با سرطان ، چاپخانه نقش
جهان . ۱۳۶۷ .

**بررسی رشد و تکامل کودکان ۱۵ ماهه ای که
تداوم تغذیه با شیرمادر داشته اند در مراجعین
به مراکز بهداشت و درمان وابسته به دانشگاه
علوم پزشکی ایران ، سال ۱۳۷۳ .**

در این پژوهش ۱۰۰ کودک (۵۰ دختر و ۵۰ پسر) ۱۵
ماهه ای که تداوم تغذیه با شیرمادر داشته اند و جهت
معاینات دوره ای و واکسیناسیون همراه با مادرانشان به
یکی از درمانگاههای مستقر در ۴ بیمارستان علوم
پزشکی ایران مراجعه می کردند شرکت داشته اند .

ابزار گردآوری داده هادر این مطالعه شامل پرسشنامه ،
وزنه سکا و مترنویاری بوده است که بخش اول پرسشنامه
در ارتباط با مشخصات فعلی کودکان ۱۵ ماهه ای که
تداوم تغذیه با شیرمادر داشته اند میشود و در بخش سوم
پرسشنامه تکامل (شناختی ، حرکتی ، عاطفی ،
اجتماعی) مورد بررسی قرار گرفته است .

به منظور دستیابی به نتایج از آمار توصیفی و استنباطی
استفاده شده است و رشد و تکامل کودکان ۱۵ ماهه ای
که تداوم تغذیه با شیرمادر داشته اند با منحنی استاندارد
مورد مقایسه قرار گرفته است .
یافته های پژوهش نشان می دهد که بیشترین درصد

پژوهشگر : شعله شکرابی ، کارشناس ارشد مامایی
استاد راهنما : خانم فرخنده مهري ، عضو هیات
علمی دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم
پزشکی ایران

استاد مشاور : خانم اقدس دواچی ، عضو هیات
علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم
پزشکی ایران

استاد آمار : آقای دکتر محمود محمودی ، عضو
هیات علمی دانشکده بهداشت دانشگاه تهران

چکیده پژوهش :

این پژوهش مطالعه ای است که به منظور بررسی
رشد و تکامل کودکان ۱۵ ماهه ای که تداوم تغذیه با
شیرمادر داشته اند ، در مراجعین به مراکز بهداشت و
درمان وابسته به دانشگاه علوم پزشکی ایران انجام
گرفته است .

این رشد و تکامل در سال اول و بخصوص در ۶ ماهه اول زندگی اتفاق می افتد. در این دوران از زندگی، تغذیه هم باید رشد جسمی را تامین کند و هم نیازهای عاطفی را جوابگو باشد. شیرمادر علاوه بر تامین مناسبترین رشد جسمی، برای جوابگویی نیازهای عاطفی شیرخوار و مادر نقش بسیار حیاتی دارد.

سوء تغذیه، بیماریهای عفونی و اسهال و سایر عوارض خطرناک ناشی از تغذیه مصنوعی موجب مرگ بیش از یک میلیون کودک ایرانی در هر سال می شود. به عبارت دیگر هر روز ۴۰۰۰ تا ۳۰۰۰ کودک از اسهال و عفونتهای تنفسی تلف می شوند که تنها ناشی از محروم شدن آنها از غذای اصلی خود یعنی شیرمادر بوده است که سلامت بخش و ایمن کننده آنها در مقابل بیماریها می باشد.

تغذیه انحصاری با شیر مادر، امکان ابتلاء به عفونتهای حاد تنفسی را تا ۵ برابر و احتمال مرگ ناشی از این بیماریها را تا ۴ برابر کاهش می دهد و مطالعات نشان می دهند که مرگ و میر ناشی از عفونتهای گوارشی و بیماریهای اسهالی در بین شیر خوارانی است که از شیر خشک تغذیه می کردند. سازمان جهانی بهداشت تغذیه انحصاری با شیرمادر را به تنهایی وسیله جلوگیری از بیماریهای اسهالی معرفی می کند. در حال حاضر تغذیه با شیرمادر سالانه از بیش از ۷ میلیون مرگ و میر کودکان که عمدتاً مرگ و میر ناشی از عفونتهای گوارشی و تنفسی است، جلوگیری می کند.

شیرخشک انواع مسائل و مشکلات بهداشتی را برای کودک به ارمغان می آورد که اسهال و سوء تغذیه و اختلالات رشد و تکامل مهمترین آنهاست. از طرفی تغذیه با غیر شیرمادر در مراحل اولیه زندگی نه تنها سبب عوارض زود رس می شود بلکه در ایجاد اثرات و عوارض دیررسی چون تصلب عروق، افزایش فشارخون، حساسیت و غیره هم نقش دارد.

واحدهای مورد پژوهش که تداوم تغذیه با شیرمادر داشته اند از نظر رشد فیزیکی (اندازه وزن، قد، دورسر...) در مقایسه با استاندارد موازی و بالای منحنی استاندارد قرار گرفته اند. همچنین بیشترین درصد واحدهای مورد پژوهش تکامل (شناختی، حرکتی، عاطفی، اجتماعی) را کسب کرده بودند. در واحدهای مورد پژوهش بین قد، دورسر و دورسینه هنگام تولد و ۱۵ ماهگی همبستگی دیده شد.

بیان مسئله پژوهش:

کودکان ارزشمندترین دارایی بشریت هستند، در عین حال آسیب پذیرترین گروه سنی رانیز تشکیل می دهند. بنابراین هیچ امر بهداشتی تأثیر ژرف و سازنده تر از توجه به مسائل جسمی و روانی کودکان ندارند.

توجه به سلامت کودکان حائز اهمیت بسیاری است زیرا کودکان پایه و اساس ساختمان اجتماع و حساسترین گروه اجتماعی را تشکیل می دهند. بنابراین برای تامین نیازمندیهای بهداشتی باید آنها را در بالاترین اولویت قرار داد.

رشد و تکامل بارزترین شاخص سلامتی و وضعیت تغذیه کودکان هر کشور بخصوص جوامع در حال توسعه می باشد. تعیین الگوی رشد کودکان اطلاعات مفیدی را در مورد سلامت و بهداشت کودکان در اختیار مآقرار می دهد. به همین جهت امروزه بر حفظ سلامت کودکان تأکید می شود و اعتقاد بر این است که رشد مناسب کودکان سرمایه گذاری در توسعه اجتماعی و تولید بیشتر است. جهت حفظ سلامت کودکان نظارت بر رشد و تکامل، توجه به وضعیت تغذیه آنها، پیشگیری از عفونت و تشویق مادران به شیردادن از ایستادن از اقدامات مهم بهداشتی است که باید به آن توجه شود.

همچنین قسمت اعظم رشد و تکامل روانی کودک در ۲ سال اول عمر صورت می پذیرد و سریعترین سیر

تعلیم و تربیت، قومیت، مشخصات رشد والدین، جنسیت و وزن هنگام تولد مشابه بودند. یک گروه از کودکان از بدو تولد شیرخشک دریافت کرده بودند. در صورتیکه کودکان گروه دیگر، مدت دوازده ماه فقط با شیر مادر تغذیه شده بودند. هیچکدام از دو گروه قبل از چهار ماهگی غذای جامد (کمکی) دریافت نکرده بودند.

نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که رشد پسران شیر مادر خوار به میزان بارزی پایین تر از رشد پسران شیر خشک خوار بوده است ولی در دختران اختلاف قابل توجهی وجود نداشت. از نظر قد تفاوت مهمی بین گروهها وجود نداشت.

جوست^(۲) و همکاران در سال ۱۹۹۲ پژوهشی تحت عنوان "تاثیر تغذیه با شیر مادر بر چربی خون و رشد شیرخوار" انجام دادند. هدف از این پژوهش بررسی مقایسه ای رشد قد و وزن و کلسترول پلاسما^(۳) در سه گروه شیرخوارانیکه از شیر مادر، شیرخشک و شیرمادر و شیرخشک توام تغذیه می شدند بوده است. این پژوهش یک پژوهش آینده نگر و نمونه مورد مطالعه شامل ۷۵۰ شیرخوار از بدو تولد تا یکسالگی بود. جهت اندازه گیری کلسترول پلاسما، خون بندناف در بدو تولد و خون حاصل از خراش دادن سرانگشت شیرخواران در سه ماهگی و یکسالگی گرفته شد. قد و وزن آنها در بدو تولد، سه ماهگی و یکسالگی به طریقه مشابهی اندازه گیری و ثبت گردید.

نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد در سن سه ماهگی میانگین کلسترول پلاسما و نیز نسبت افزایش کلسترول در خون گروه شیرمادر خواران در مقایسه با دو گروه دیگر به نحو چشمگیری بالاتر بوده است که با

همچنین اثر شیرمادر روی کودک شامل افزایش وزن، رشد طبیعی، تامین احتیاجات عاطفی، سرعت تکامل حرکت و افزایش ضریب هوشی شناختی میباشد. مکیدن پستان مادر سبب رشد متناسب عضلات و استخوانهای صورت کودک می شود که خود از بروز کج شدن دندانها جلوگیری می کند.

تغذیه با شیرمادر از نظر اقتصادی هم در بعد خانوار وهم در بعد کشوری مقرون به صرفه می باشد. برای تغذیه ۱۲۰ میلیون شیرخوار جهت خرید شیرخشک باید ۱۵ میلیارد دلار پرداخت شود. بررسیهای انجام شده در اندونزی نشان داده است که با کاهش شیردهی از پستان به میزان ۲۵ درصد هزینه صرف شده جهت درمان اسهال ۴۰ میلیون دلار اضافه بر هزینه قبلی خرج شده است (معادل ۲۰ درصد کل بودجه کشور).

برحسب آمارهای سازمان جهانی بهداشت فقط با ترویج تغذیه با شیرمادر تاکنون بیش از ۷ میلیون کودک از مرگ حتمی رهایی یافته اند و اگر این روند ادامه یابد سالانه از مرگ یک میلیون کودک پیشگیری می شود.

مروری بر مطالعات:

در سال ۱۹۹۱ پژوهشی تحت عنوان "بررسی رشد و تکامل شیرخواران ۱۸ ماهه ای که با شیرمادر تغذیه شده اند" به نام مطالعه دارلینگ توسط دوی^(۱) و همکارانش "در انستیتوی تحقیقاتی تغذیه کالیفرنیا انجام شد. اهداف ویژه محققین در این پژوهش عبارت بود از: ۱- مقایسه قد و وزن شیرخواران ۱۸ ماهه ای که با شیرمادر تغذیه می شدند با کودکانیکه از شیرخشک تغذیه شده بودند. ۲- تعیین تفاوت رشد وزن و قد در هر گروه برحسب جنسیت.

این پژوهش یک پژوهش زمینه ای و انتخاب نمونه ها به روش تصادفی روی ۲ گروه ۴۰ نفری از کودکان صورت گرفت. این کودکان از نظر وضعیت اقتصادی و اجتماعی،

1- Dewey

2- Josste etal

3- Plasma Cholestrol

سئوالهای پژوهش:

- ۱- رشد کودکان ۱۵ ماهه ای که تداوم تغذیه با شیر مادر داشته اند چگونه است؟
- ۲- تکامل کودکان ۱۵ ماهه ای که تداوم تغذیه با شیرمادر داشته اند چگونه است؟
- ۳- ارتباط بین رشد و تکامل کودکان ۱۵ ماهه ای که تداوم تغذیه با شیرمادر داشته اند چگونه است؟
- ۴- رشد و تکامل کودکان ۱۵ ماهه ای که تداوم تغذیه با شیرمادر داشته اند در مقایسه با استاندارد چگونه است؟

روش پژوهش:

روش پژوهش در این بررسی شامل نوع پژوهش، جامعه پژوهش، نمونه پژوهش، محیط پژوهش، روش گردآوری داده ها و تجزیه و تحلیل داده هاست.

نوع پژوهش:

این پژوهش یک مطالعه زمینه ای است.

نمونه پژوهش:

نمونه های این پژوهش را کودکان ۱۵ ماهه ای تشکیل داده اند که دارای مشخصات واحدهای مورد پژوهش بوده اند و همراه مادران خود جهت معاینات دوره ای و واکسیناسیون به درمانگاههای مستقر در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی ایران مراجعه کرده اند.

مشخصات واحدهای مورد پژوهش:

شرایط مورد لزوم جهت هر کدام از واحدهای مورد پژوهش به قرار زیر بوده است:

4- Growth

5- Development

افزایش سن کودکان این میزان کاهش یافته واز بین می رود. میانگین وزن هر سه گروه در بدو تولد باهم مشابه و میانگین وزن سه ماهگی در گروه شیرمادرخواران در مقایسه با دو گروه دیگر پایین تر بوده است که این وضع تا یکسالگی ادامه داشت. میانگین قد در ۳ و ۱۲ ماهگی در سه گروه یکسان بود.

چهارچوب پنداشتی:

مفهوم اساسی چهارچوب پنداشتی این پژوهش رشد (۱) و تکامل (۲) کودکان ۱۵ ماهه می باشد که در متن آن تاثیر تغذیه با شیرمادر بر رشد و تکامل کودکان مورد بحث و بررسی قرار می گیرد.

اهداف پژوهش:

هدف کلی:

تعیین رشد و تکامل کودکان ۱۵ ماهه ای که تداوم تغذیه با شیرمادر داشته اند در مراجعین به مراکز بهداشتی و درمانی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی ایران، سال ۷۴-۱۳۷۳.

اهداف ویژه:

- ۱- تعیین مشخصات فردی بدو تولد (اندازه وزن، قد، دورسر...) کودکان ۱۵ ماهه ای که تداوم تغذیه با شیر مادر داشته اند.
- ۲- تعیین رشد کودکان ۱۵ ماهه ای که تداوم تغذیه با شیر مادر داشته اند (وزن، قد، دورسر...) و ارتباط آن با مشخصات بدو تولد آنان و مقایسه آن با منحنی استاندارد.
- ۳- تعیین تکامل کودکان ۱۵ ماهه ای که تداوم تغذیه با شیرمادر داشته اند و ارتباط آن با مشخصات بدو تولد آنان و مقایسه آن با جدول موجود استاندارد.

و جهت اعتماد علمی از آزمون مجدد استفاده شد. دقت وزنه اندازه گیری وزن ۱۰ گرم و برای اندازه گیری قد یک میلیمتر بوده است.

تجزیه و تحلیل یافته ها:

جهت دستیابی به هدف ویژه اول پژوهش جداول ۱-۴ تنظیم گردید. نتایج بدست آمده در رابطه با وزن هنگام تولد واحدهای مورد پژوهش نشان داد که وزن هنگام تولد ۷۰ درصد پسران بین (۳۴۵۱-۴۰۰۰) گرم و ۴۴ درصد دختران بین (۲۹۰۱-۳۴۵۰) گرم بوده است. قد ۵۸ درصد پسران بین (۴۸-۵۱) سانتی متر و ۷۴ درصد دختران (۴۸-۵۱) سانتی متر بوده است. اندازه دور سر هنگام تولد ۶۸ درصد پسران و ۸۰ درصد دختران ۳۵ سانتی متر و اندازه دور سینه تولد هنگام ۸۸ درصد پسران و ۸۲ درصد دختران (۳۳-۳۵) سانتی متر بوده است.

نلسون (۱۹۹۳) می نویسد: وزن متوسط هنگام تولد حدود (۲۷۲۰-۴۰۰۰) گرم و اندازه قد (۴۵-۵۰) سانتی متر، دور سر ۳۵ سانتی و دور سینه ۳۴ سانتی متر می باشد.

جهت دستیابی به هدف ویژه دوم پژوهش جداول ۱۵-۵ تنظیم شده و نتایج نشان دهنده این بود که وزن فعلی اکثریت پسران بالای (۱۲۰۰۰+) گرم و بیشترین درصد دختران بین (۱۱۰۰۰-۱۱۹۹۰) گرم بوده است و هر دو جنس از نظر رشد وزنی، بالاتراز منحنی استاندارد قرار گرفته بودند. سایر یافته ها نشان دادند که بین میانگین وزن فعلی واحدهای مورد پژوهش و وزن زمان تولد آنها ارتباط وجود دارد، یعنی واحدهایی که وزن زمان تولد آنها بین (۳۴۵۱-۴۰۰۰) گرم بوده میانگین وزن فعلی آنها بالاتراز واحدهایی بوده که وزن زمان تولد آنها بیشتر از ۲۹۰۰ گرم بوده است. بااطمینان بیش از ۹۹ درصد اختلاف معنی داری وجود دارد.

۱- کلیه واحدهای مورد پژوهش کودکان ۱۵ ماهه ای بوده اند که تداوم تغذیه با شیرمادر داشته اند.

۲- کلیه واحدهای مورد پژوهش بازایمان طبیعی متولد شده بودند و نیاز به مراقبت های ویژه نداشته اند.

۳- کلیه واحدهای مورد پژوهش در بیمارستان هائی متولد شده بودند که طرح هم اتاقی مادران و نوزادان اجراء می شده است.

۴- کلیه واحدهای مورد پژوهش کودکان اول یادوم خانواده بودند.

۵- کلیه واحدهای مورد پژوهش در هنگام جمع آوری اطلاعات بیماری مشخص شده جسمی و روانی و ژنتیکی نداشته و همگی ظاهری سالم داشته اند.

محیط پژوهش:

محیط پژوهش برای انجام این مطالعه درمانگاههای مادر و کودک مستقر در ۴ بیمارستان وابسته به دانشگاه علوم پزشکی ایران بوده است که نمونه های مورد بررسی واجد شرایط به آنجا مراجعه می کردند.

ابزار گردآوری داده ها:

در این پژوهش اطلاعات به صورت تک مرحله ای از یک گروه مادر و کودک ۱۵ ماهه و ابزار گردآوری داده ها عبارت بودند از وزنه، سانتی متر نواری و پرسشنامه شامل سئوالاتی جهت گردآوری اطلاعات در مورد وضعیت بدو تولد (جنس، وزن، قد، دور سر...) که این اطلاعات از پرونده های بهداشتی موجود در درمانگاهها استخراج شده است. بخش دوم پرسشنامه اطلاعات در مورد وضعیت فعلی کودک (جنس و وزن، قد، دور سر...) که توسط پژوهشگر از مادران بصورت مصاحبه پرسیده و پاسخ آنان در مقابل کلمه بلی و خیر علامت زده می شد. جهت تعیین اعتبار علمی نیز از روش اعتبار محتوی

$P=0/135$ ، $R=0/297$ ، $P=0/838$ دختران) (دختران) $P=0/214$ (پسران).

سایر یافته های پژوهش نشان داد که سن شروع تغذیه کمکی در اکثریت (۵۲٪) واحدهای پسر و (۶۶٪) دختران ۴ ماهگی بوده است.

مردی (۱۳۷۳) می نویسد: دادن غذای کمکی متنوع از حدود ۴ تا ۶ ماهگی برای کودکان ضروری است ولیکن تغذیه با شیرمادر باید تا سال دوم زندگی کودک و در صورت امکان مدت بیشتری نیز ادامه یابد.

در رابطه با تعداد دندانهای کودکان مورد پژوهش نتایج نشان داد که اکثریت پسران ۱۰ دندان و اکثریت دختران ۸ دندان داشته اند. سیادت (۱۳۷۳) اظهار می دارد که اغلب کودکان در سن یکسالگی ۶ تا ۸ دندان دارند.

جهت دستیابی به هدف سوم پژوهش یافته های پژوهش نشان دادند که ۱۰۰٪ دختران و ۹۷٪ پسران از تکامل شناختی - حرکتی برخوردار بودند.

یافته های پژوهش نشان دادند که تقریباً ۱۰۰٪ کودکان دختر و پسر از تکامل اجتماعی برخوردار بودند. همچنین یافته های پژوهش مشخص کرده است که ۹۴٪ پسران و ۹۸٪ دختران از تکامل عاطفی برخوردارند.

نتیجه گیری نهایی:

در پاسخ به سؤال اول پژوهش با توجه به اینکه وزن استاندارد برای پسران ۱۵ ماهه (۱۱۰۰۰) گرم و دختران (۱۰۵۰۰) گرم می باشد. بنابراین اکثریت واحدها از لحاظ رشد وزنی بالاتر از میانگین استاندارد داشته اند. از لحاظ رشد قد کلیه واحدهای دختر بالاتر از میانگین استاندارد (۷۰ سانتی متر) قرار دارند و واحدها تقریباً منطبق با منحنی استاندارد هستند. میانگین دور سر واحدهای پسر نیز در زمان تولد در

یافته های پژوهش بیانگر آن است که قد فعلی اکثریت (۷۰ درصد) پسران بیش از ۸۰ سانتی متر و ۶۸ درصد دختران ۷۹-۷۰ سانتی متر می باشد و هر چه قد زمان تولد بیشتر بوده میانگین قد فعلی نیز افزایش داشته است. کلیه واحدهای مورد پژوهش از نظر رشد قد فعلی در محدوده استاندارد (طبیعی) قرار داشتند.

به منظور بررسی آماری از نظر ارتباط معنی دار بین میانگین قد فعلی و قد زمان تولد واحدهای مورد پژوهش از آزمون تی استفاده شد. نتایج آزمون اختلاف معنی داری رانشان نداد ولی ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین دو متغیر فوق همبستگی وجود دارد. سایر یافته هانشان داد که اندازه دور سرفعلی ۸۸ درصد پسران و ۷۲ درصد دختران ۴۵-۴۸ سانتی متر بوده است.

آزمون تی اختلاف معنی داری بین میانگین دور سر فعلی و دور سر هنگام تولد بیشتر از ۳۸ سانتی متر رانشان داده ضریب همبستگی پیرسون بین دو متغیر فوق همبستگی رانشان داد ($R=0/43$ ، $P=0/002$ پسران) ($R=0/14$ ، $P=0/37$ دختران).

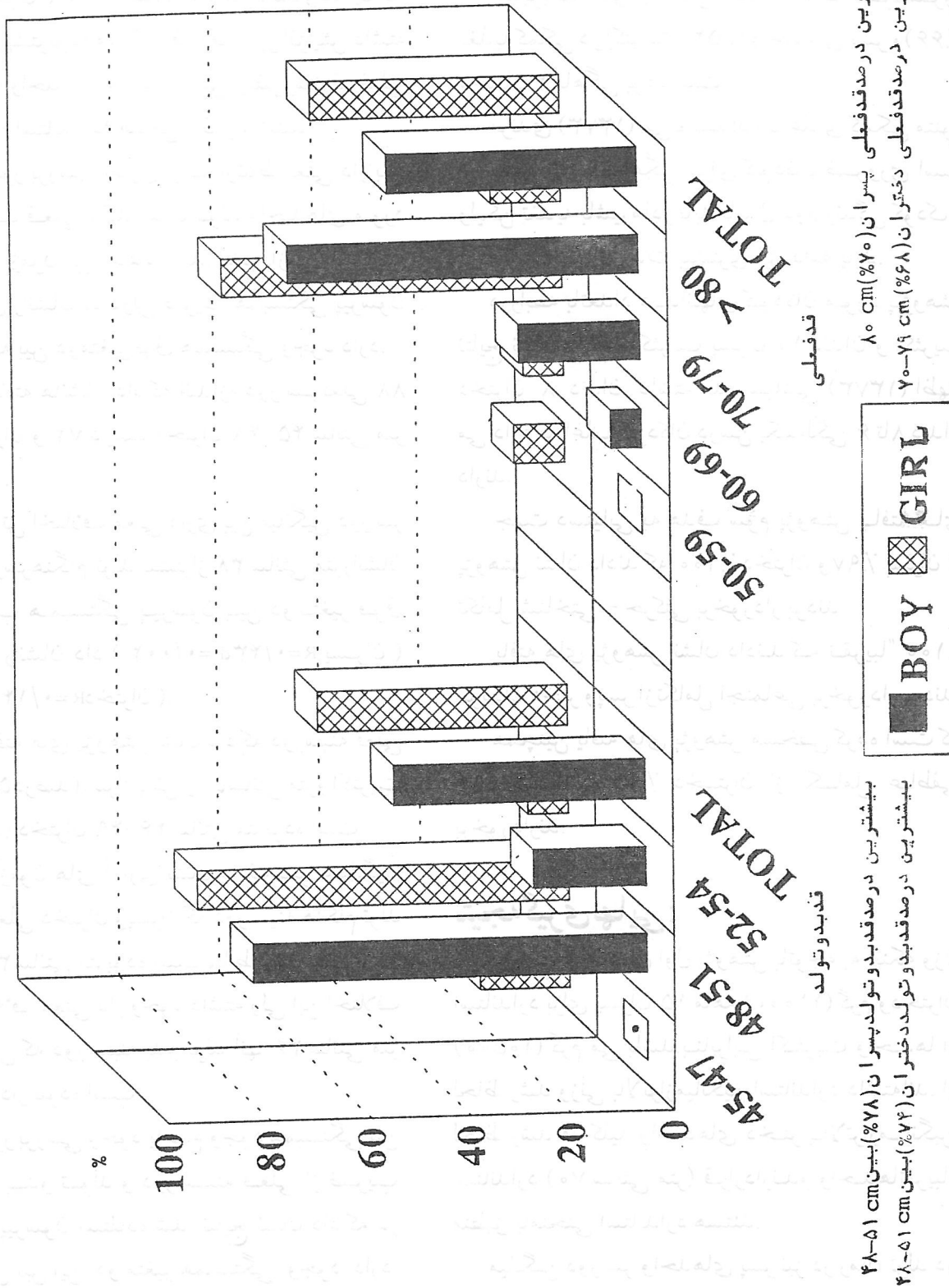
سایر یافته های پژوهش نشان داد که دور سینه فعلی اکثریت (۵۶ درصد) پسران بیش از ۵۰ سانتی متر و اکثریت (۳۶ درصد) دختران ۴۹-۴۶ سانتی متر بوده است.

نتایج آزمون های آماری نشان داد که بین میانگین دور سینه فعلی دختران و پسرانیکه دور سینه هنگام تولد آنها ۳۵-۳۲ سانتی متر بوده است، با اطمینان بیش از ۹۵ درصد اختلاف معنی دار وجود داشته ولی این اختلاف در گروههایی که دور سینه بدو تولد آنها ۳۶ سانتی متر بوده معنی دار نبوده است.

به منظور بررسی وجود یا عدم وجود همبستگی بین دور سینه بدو تولد و دور سینه فعلی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج نشان داد که در هر دو جنس بین این دو متغیر همبستگی وجود دارد

توزیع فراوانی مطلق و نسبی قد فعلی و احوای مورد پوشش بر حسب جنس

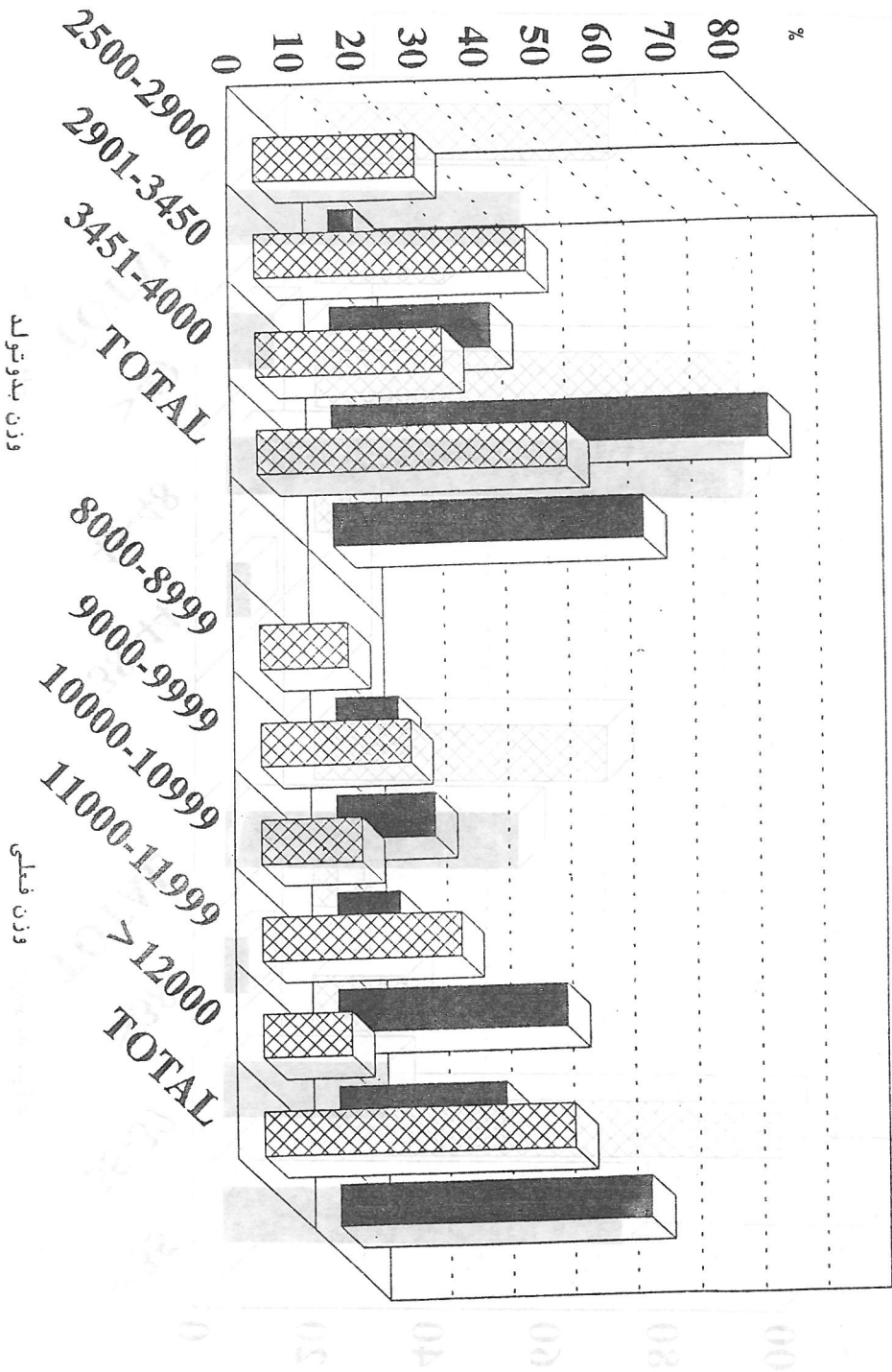
توزیع فراوانی مطلق و نسبی قد بدو تولد و احوای مورد پوشش بر حسب جنس

توزیع فراوانی مطلق و نسبی وزن بدو تولد واحدهای مورد
مطالعه

مقایسه

توزیع فراوانی مطلق و نسبی وزن فعلی واحدهای
مورد مطالعه

 GIRL
 BOY

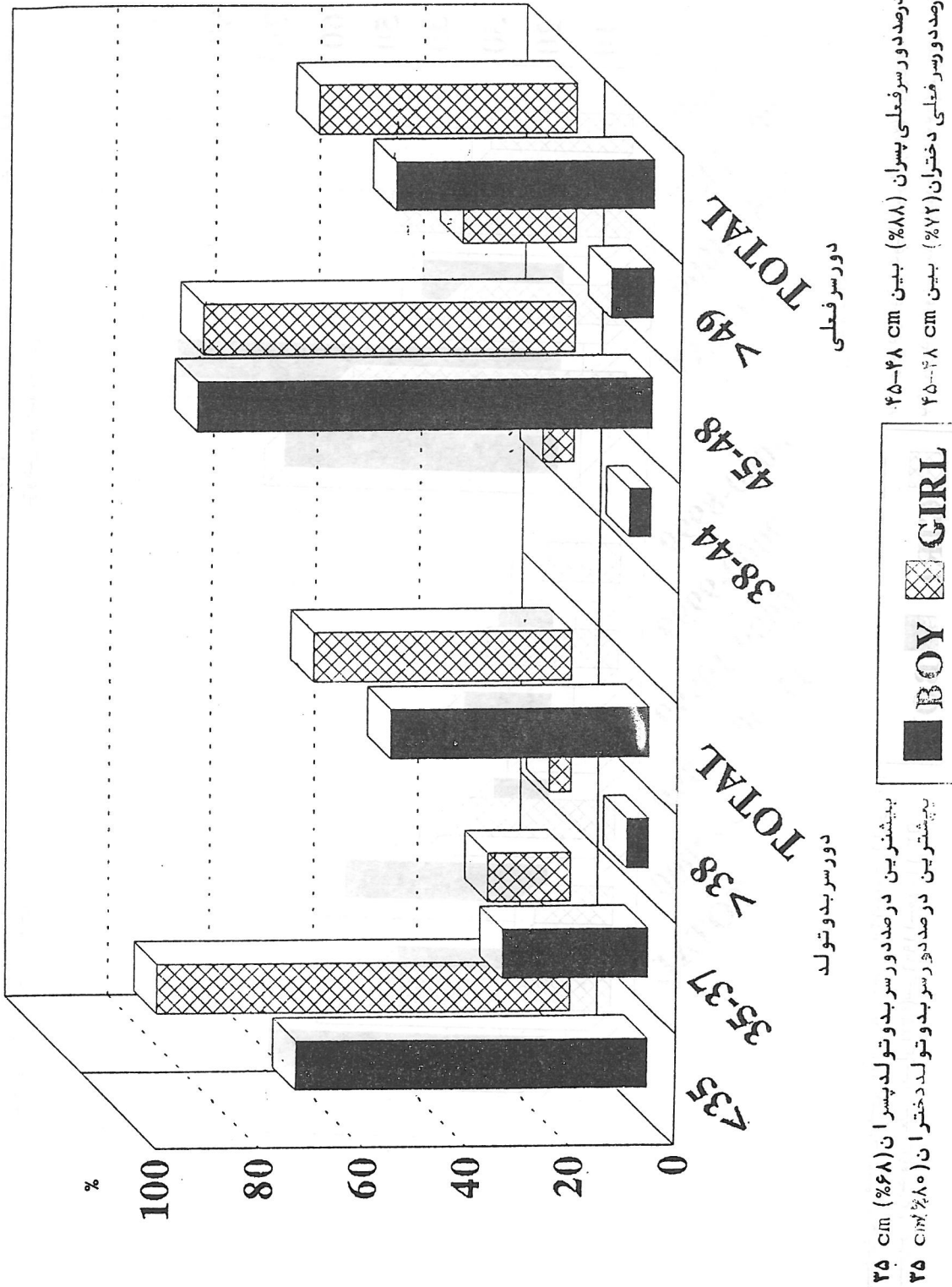
بیشترین درصد وزن بدو تولد پسران (۷۰٪) بین ۲۵۰۰-۲۹۰۰ گرم و بیشترین درصد وزن بدو تولد دختران (۴۹٪) بین ۲۹۰۱-۳۴۵۰ گرم

بیشترین درصد وزن فعلی پسران (۸۶٪) بین ۱۰۰۰۰-۱۲۰۰۰ گرم و بیشترین درصد وزن فعلی دختران (۳۲٪) بین ۱۱۰۰۰-۱۹۹۹ گرم

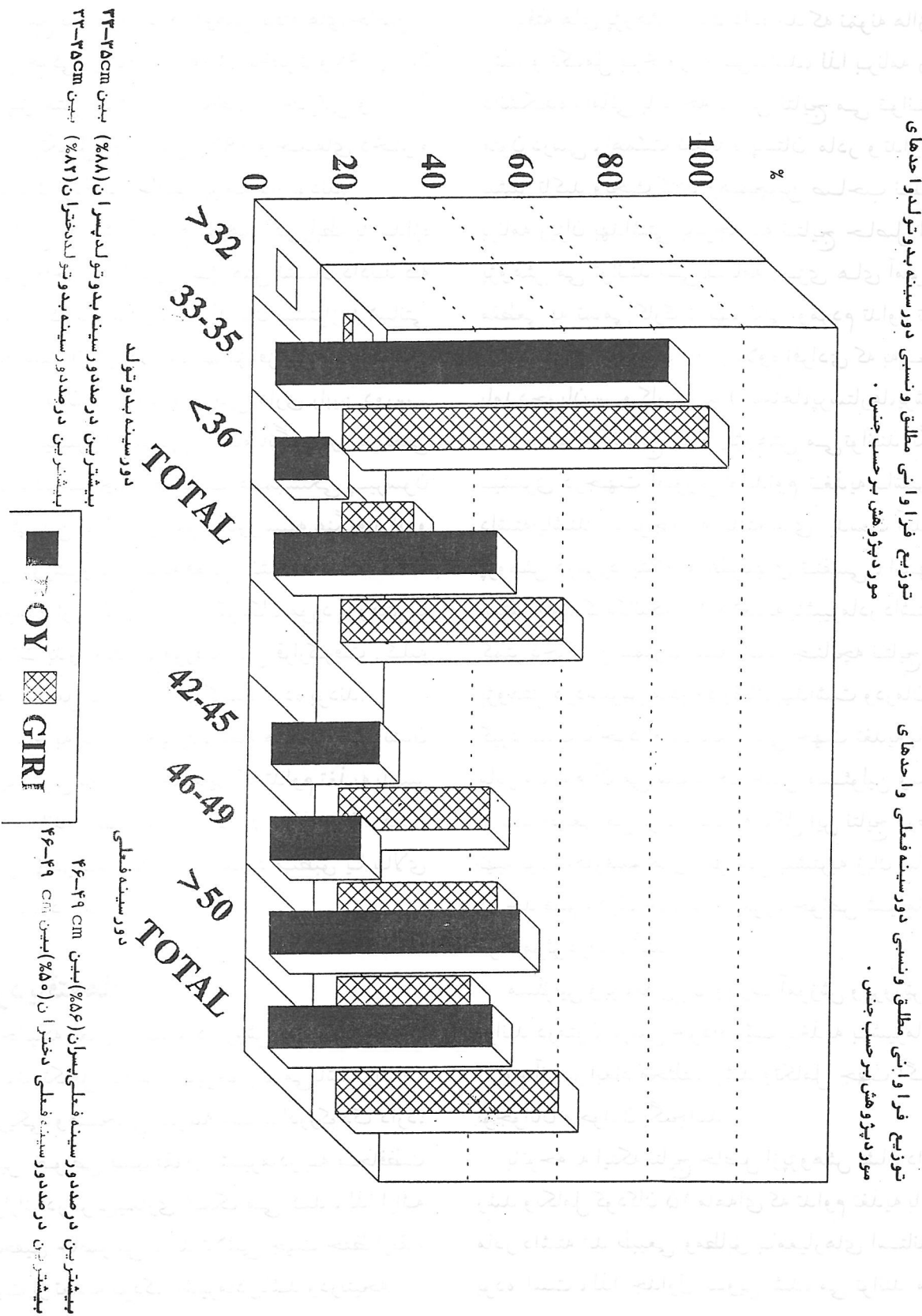

توزیع فراوانی مطلق و نسبی دورسزفعلی واحدهای موردهزش بر حسب جنس .

توزیع فراوانی مطلق و نسبی دورسزیدوتولد واحدهای موردهزش بر حسب جنس .

بیشترین درصد دورسزفعلی پسران (۸۸٪) بین ۴۵-۴۸ cm
 بیشترین درصد دورسزفعلی دختران (۷۲٪) بین ۴۵-۴۸ cm
 بیشترین درصد دورسزیدوتولد پسران (۶۸٪) بین ۳۵-۳۷ cm
 بیشترین درصد دورسزیدوتولد دختران (۸۰٪) بین ۳۵-۳۷ cm

مقایسه با استاندارد، تقریباً طبیعی بوده است.

در پاسخ به سؤال دوم پژوهش یافته های حاصل از پژوهش حاکی از آن بود که ۱۰۰٪ دختران و ۹۷٪ پسران مورد پژوهش از تکامل شناختی - حرکتی و ۱۰۰٪ واحدها از تکامل اجتماعی و ۹۴٪ واحدهای دختر و ۹۸٪ پسران از تکامل عاطفی برخوردار بودند.

در پاسخ به سؤال سوم پژوهش در رابطه با اندازه دور سر واحدها نتایج پژوهش نشان دادند که واحدهایی که دور سر زمان تولدشان بیشتر از ۳۸ سانتی متر بوده است اندازه دور سر آنها نیز افزایش یافته است.

نتایج آزمون تی اختلاف معنی داری را بین دور سر زمان تولد بیشتر از ۳۵ سانتی متر با میانگین دور سر فعلی نشان داد. همچنین ضریب همبستگی پیرسون همبستگی بین اندازه دور سر و دور سینه هنگام تولد و میانگین دور سر و دور سینه فعلی را نشان داد.

همچنین ارتباط بین تکامل کودکان مورد پژوهش با مشخصات بدو تولد آنها مورد بررسی قرار گرفت. کلیه واحدها، تکامل بیشتر از ۹۴٪ کسب کرده بودند.

در پاسخ به سؤال چهارم، یافته های پژوهش نشان داد که بیشترین درصد واحدهایی که تداوم تغذیه با شیر مادر داشته اند از نظر رشد فیزیکی (اندازه وزن، قد، دور سر...) در مقایسه با استاندارد منطبق یا بالای استاندارد بوده اند.

کاربرد یافته ها:

از آنجائیکه تغذیه با شیر مادر روش بی نظیر و ایده آل برای رشد و تکامل مناسب شیرخواران می باشد و اثرات بیولوژیکی و هیجانی بر سلامت مادر و کودک دارد، همچنین خواص ضد عفونی شیر مادر به محافظت شیرخواران در برابر بیماری کمک می کند، لذا ارائه نتایج تحقیق حاضر می تواند تلاشی جهت حفظ ارتقاء و حمایت از تغذیه کودک با شیر مادر باشد و در نتیجه

زمینه های کاربرد یافته ها به شرح زیر پیشنهاد می گردد: یافته های پژوهش نشان داد که نمونه ها از ۹۴٪ رشد و تکامل برخوردار بوده اند، لذا برنامه ریزان دانشکده مامائی با توجه به این نتایج می توانند در متون درسی، اهمیت تغذیه با پستان مادر و تداوم آنرا بیشتر تاکید و بحث کنند و همچنین صاحب نظران و برنامه ریزان بهداشتی با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش می توانند طی برنامه ریزی های آموزشی مقطعی به تمامی کارکنان بهداشتی و مردم تداوم تغذیه با شیر مادر را ترویج دهند. بعلاوه افرادی که به نحوی با مامدجویان سروکار دارند (ماماها، پرستارها، پزشکان و...) با مطالعه نتایج این پژوهش می توانند انگیزه بیشتری در جهت آموزش و تداوم تغذیه با شیر مادر داشته باشند. با توجه به یافته های بدست آمده از پژوهش در مورد ابتلاء به عفونتهای تنفسی، اسهال، استفراغ و... کودکانیکه تداوم تغذیه با شیر مادر داشته اند کمتر دچار این بیماریها شده اند. چنانچه نتایج این پژوهش در دسترس مادر و کارکنان بهداشت و درمان قرار گیرد سبب بوجود آمدن دید مثبتی جهت تغذیه با شیر مادر و تداوم آن می شود. همچنین مسئولین و سایل ارتباط جمعی می توانند با تکیه بر کل این نتایج درصدد تهیه برنامه ها و فیلم های آموزشی بیشتر به زبان ساده و در حد فهم و درک خانواده در مورد خواص شیر مادر و مواد موثر در آن برآیند.

مسئولین و برنامه ریزان وزارت آموزش و پرورش می توانند در متون درسی خود اهمیت تغذیه با شیر مادر و تداوم آنرا در ابعاد مختلف رشد و تکامل جهت آگاهی نوجوانان و جوانان بگنجانند.

با توجه به اینکه نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که رشد و تکامل کودکان ۱۵ ماهه ای که تداوم تغذیه با شیر مادر داشته اند طبیعی و مطابق با معیارهای استاندارد بوده است، لذا جداول تدوین شده می توانند مورد

Assess the growth and development of 15 month- old children who have been breast fed continuously from birth (1994)

by : Shoeileh Shokraby

This is a field study to assess the growth and development of 15 month-old children who have been breast fed continuously from birth . This study has been conducted in the health centers related to Iran Medical University in Tehran in 1995 .

One hundred (n =100) 15 month-old children (50 girls, 50 boys) took pan in this research . Brought in by their mothers , they have referred to one of the health clinks from the four educational hospitals related 10 Iran Medical University in Tehran . They were referred to for their periodical vaccination visits , Data collecting tools in this study were questionnaire , Seca scale and strip metre. The questionnaire was developed by the researcher and consisted of three parts . The first part included 4 questions on subjects , physical measurements (such as weight . height. head circumference, etc:...) at birth, the second part consisted of 6 questions on their specifications currently, and the third pan included 37 questions on their cognitive emotional and social development .

The collected data au presented in 22 tables and 6 graphs . The descriptive and inferential nameswere wed to analyze them . Growth and development of children under study were compatible with the standard curve .

The findings of the investigation showed that in a major percent of these continuously breast fed subjects , physical growth was compatible with the standard curve. A lso the majority of these children has gained cognitive motor

emotional and social development, There was a significant correlation between the subjects ' specifications' such as weight , height, head circumference and chest circumference at birth and at 15 month sub age .

At last according to the results, the researcher makes suggestions for further investigation and for the use of this survey in various areas of children growth and development assessments .